

SPECTACOLE

Oana CRISTEA-GRIGORESCU

Pătăanii

La Teatrul Național din Târgu Mureș, secția română, la final de februarie două premiere în microstagione pun în valoare trupa întinerită și totodată suflul de primăvară de care s-a lăsat cuprinsă echipa managerială a teatrului.

Prima poveste a iernii este un spectacol simplu și generos prin multitudinea situațiilor pe care le imaginează. E un exemplu pentru felul în care canavaua poveștii scrisă alb-negru de Daniela Bassotti capătă nuanțe, se colorează prin aportul regizoral. E o glumă, un foc de artificii în care imaginația nu cunoaște opreliști. Însăilăm la nesfârșit pe marginea banalei idei a căderii primului fulg de nea. Ceva mai grăbit, mai răzvrătit decât frații săi, el a plecat în lume să înțeleagă. Pentru istoria trăită a ultimilor 50 de ani căderea primului fulg de zăpadă primește conotații dramatice prin situațiile „conflictuale” pe care le provoacă. Nu e nevoie să scormonim prea adânc în memorie ca să iasă la suprafață amintiri. Povestea din subtext,

aceea a interludiilor la istoria căderii, reface cronologic evoluția noastră socială. De la administratorul de bloc chemat să gestioneze viețile locatarilor, la artistul sinucigaș și la omul gunoaielor, toți sunt prezenți. Te și miri câte povești știe un fulg de nea în decursul unei ore și douăzeci de minute.

Tudor Chirilă depășește prin subtext, devenit până la urmă purtătorul poveștii reale, monotonie și slăbiciunile de replică ale textului. Fericită combinația între scenele vorbite și cele de pantomimă; ele pun în valoare actorii păpușari de la Teatrul de Păpuși Ariel din Târgu Mureș. De altfel, Tudor Chirilă nu e la prima lui montare ce angrenează un teatru de dramă și unul de păpuși. Experiența de la Craiova se diversifică aici prin savoirea scenelor de pantomimă, sensibil coordonate de Valentin Lozincă-Mandric, comentate cu ironie de muzica îngânată undeva pe marginea scenei, insinuată mai mult, de Ada Milea. Dar alternanța scenelor de subtext devine de la un punct redundantă prin repetiție nemotivată de stare. E drept că după primul fulg vin și ceilalți, iar când începe să ningă... ninge! Pentru ca pe pârția poveștii să alunecăm ușor, stratul de zăpadă la sol trebuie atent controlat de regizor. De „strălucirea zăpezii” s-a ocupat scenograful Theodor Cristian, care nici el, nu și-a cenzurat

imaginația. Câteva scări metalice, tot atâtea antene vechi, iată un admirabil orașvăzut de la ultimul etaj al speranței. Chiar și maiourile prăfuite ale mimilor fac parte din acea lume, tocmai bună de acoperit cu zăpadă. Seamănă, parcă, cu ceea ce gândim despre lumea din jur? E clar că tuturor le-a plăcut să se joace. Mai ales actorilor. Cristina Holzi – adolescentul naiv – echilibrează prin firesc romantismul prețios al replicii. Se simte bine în postura băiatului zăpăcit, joacă și se joacă cu posibile începuturi de spectacol. Fulgul de nea – Ada Milea – rămâne însă estompat în plan imaginar. Băiatul nu ajunge să dezvolte o relație dramatică cu personajul cel mai contradictoriu al poveștii: fulgul. Replica Adei Milea suferă o ruptură între începutul copilăresc, răzgâiat-revoltat și meditația poetică din final. Aici poate foarfecele regizorului s-a sfiit să taie în „fulg viu” (ce fel de carne au fulgii de nea?). De aici senzația că regia a mutat povestea, intenționat și inspirat, în planul interludiilor. Căderea fulgului și peripețiile lui rămân doar un pretext.

★

De peripeții se ocupă însă pe larg Mona Chirilă într-un alt spectacol: *Pătăania lui Arlechino*. Aflat la capătul unui proiect, cel al naturalizării Commediei dell'Arte, în literă și spirit, spectacolul de acum este o etapă cizelată și dusă până la

limită de rezistență fizică a actorului. Mona Chirilă lucrează aici nu doar cu un nucleu al foștilor săi studenți de la Cluj, ci și-a completat distribuția cu colegii lor de generație, absolvenții școlii de la Târgu Mureș. Ceea ce vreme de patru ani fusese pentru unii exercițiu de clasă devine acum, pentru tinerii actori, spectacol întreg. Vizionat sub diverse formule, acest spectacol de acum pare a fi cea mai atentă și coerentă selecție pe tema Commediei dell'Arte. Premiera este capătul unor peripeții cu efecte resimțite în scenă. După seria de accidentări și gripe de care nu e scutit nici chiar Arlechino & Co, spectacolul de la premieră a avut căderi de ritm, pierderi de suflu. Așa cum o simte Mona Chirilă, Commedia dell'Arte e un motor cu ardere internă, un *perpetuum mobile* de speța a doua cu două surse de energie: regizor și actori egal implicați. Mișcarea rezultată în urma unui asemenea consum de energie trebuie să preia la un moment dat spectacolul, controlându-i ritmul și motivația. Cea mai sensibilă modificare de dispoziție se resimte în ansamblul mișcării, transformă scenele până la limita dezarticulării. Cu tot tributul plătit indispoziției fizice, spectacolul păstrează virtuțile comediei pure.

Imaginea Veneției iarna, pe gheață, suferă din cauza imperfecțiunii materialului de podea folosit de scenografa

Carmencita Brojboiu. În rest, albul decorului esențializat (podul, pură butaforie) e un contrast expresiv pentru măști. Luna barocă, mască venețiană, momentul apariției Necunoscutului, întregesc aura de mister a Veneției. Muzica originală de scenă, compusă de Cristian Misieveci, recuperează un alt plan spectacologic, viu, în acord cu scena. Cuplul *Mezzetino* și *Arlechino* – Luminița Vălean și Liviu Păncu – dau dovadă de temeinic antrenament fizic. Nu-și pierd verva nici chiar în momentele în care jocul este dus dincolo de limita motivației. Sorin Leovean, Dan Rădulescu și Cornel Nemeș – *Pantalone*, *Volpone* și *Capitano Squarcialcone* – își cunosc deja reacțiile din scenă. Apare riscul de a-și pierde interesul reciproc. Ei poartă răspunderea improvizației și a măsurii cu care o fac. La ei e cheia care strânge arcul mecanismului, imprimând ritmul potrivit mișcării. Falsetul e primejdia unei cutii acustice atât de sensibile la măsură. Mona Chirilă știe și înțelege în datele ei esențiale Commedia dell'Arte, o transmite cu simț pedagogic actorilor. Este unul dintre cazurile de tenacitate cu care un regizor își îndeplinește proiectul regizoral pe termen lung.

Ada Milea și Aurel Ștefănescu
în „Prima poveste a iernii”

